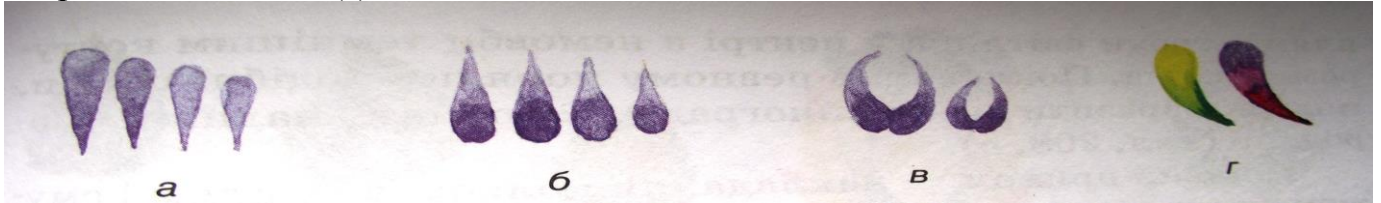

Тема заняття: « Елементи та мотиви петриківського розпису.»

Використана література:

1. Кириченко М.А. Український народний декоративний розпис: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2006. – 228 с.
2. Антонович Є.А., Проців В.І., Свид С.П. Художні техніки у школі: Навч.- метод. посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів. – К.: ІЗМН, 1997. – 64-70 с.

Для опанування техніки петриківського розпису необхідно оволодіти чотирма типами мазка, традиційна назва яких «гребінчик» (а), «зернятко» (б), «горішок» (в), «перехідний мазок» (г).

«Гребінчик» - мазок, що починається з потовщення, яке робиться натиском пензля, і закінчується «тоненьким вусиком», що малюється легким дотиком кінчика пензля. Покладені поряд кілька таких мазків нагадують гребінець. Гребінчиковий мазок може бути і коротким, і видовженим, тому він найпоширеніший у роботі петриківців. Ним малюють пелюстки, листя і трави різноманітної форми.

«Зернятко» - мазок, який починається з найлегшого дотику і закінчується найсильнішим натиском. Якщо мазки «зернятко» покладені по обидва боки стеблини вістрям назовні, то зображення нагадує колосок, звідси і назва мазка – «зернятко».

«Горішок» складається з двох гребінчикових мазків. Вигнутих пів лунками і покладеними один проти одного. Заповнивши між пів лунками порожнє місце гребінчиковим або двома-трьома зернятковими мазками, матимемо форму подібну до лісового горіха, звідки й назва його. Без «горішка» не можна намалювати зав'язі, пуп'янків чи квітів.

«Перехідний мазок» накладається одним пензлем, але двома фарбами. При цьому фарби розмішуються до густоти сметани, сухий пензель умочають в одну фарбу (наприклад, у зелену), а потім у другу (наприклад, у жовту). На папері залишається слід від жовтої фарби, який плавно переходить у зелений без змішування їх. Фарби не рідко, розведені на ячному жовтку, тому вони не зливаються, а лише проглядаються одна з-під однієї, створюючи дивовижно тонкі переходи від одного кольору до іншого, яких не можна досягти іншими технічними прийомами.

Оволодіваючи технікою виконання традиційних мазків петриківців, учні поступово ускладнюють виконання кожного з чотирьох мазків, вчать аналізувати форму квітів, листя, плодів, а пізніше і тваринного світу, перетворювати її в декоративні форми і самостійно створювати декоративні композиції, навчаючись у народних майстрів, у природи, у професійних художників.

Вивчаючи петриківський народний декоративний розпис, його давні традиції, учні повинні глибше оволодіти і деякими прийомами, які слід використовувати в роботі.

До цих прийомів належить, наприклад, нанесення на папір плям пальцем. Умочивши кінчик пальця у фарбу, доторкаються ним до паперу. На ньому залишається кругленька пляма, трохи світліша в центрі з ніби темнішим контуром довкола. Поклавши в певному порядку подібні плями, можна зобразити гроно винограду, горобини, калини, смородини.

Цікавий прийом – накладання кольорових плям і смужок за допомогою зрізаного стебла рогози. Покладені ритмічно, у певному порядку кольорові смужки дають можливість зобразити квіти майорів, айстр, грона ожини.

Широко і використовують прийоми продряпування по сирій фарбі. Прожилок на листках і пелюстках квітів загостреним кінцем палички або держальцем пензля.

Уже намальовані листочки або квіти можна ефектно і швидко прикрасити невеликими випуклими цяточками, наклавши їх кінцем держальця пензля, вмоченого в густу фарбу. Накладені в ряд випуклі цяточки збагачують і малюнок, і колорит відповідних рослинних форм.

Тим, хто звертається до малювання на кольоровому тлі, яке часто приглушує фарби нанесеного зверху малюнка, корисно знати такий старовинний прийом: народні майстри у відповідних місцях поверх тла накладали білилами плями відповідної форми, а по них малювали квіти, пуп'янки, які потім вражали яскравістю і чистотою кольору.

Використовуючи прийоми народних майстрів, слід відзначити, що вони працювали відразу фарбами, без попереднього контуру нанесеного олівцем, не робили етюдів, ні ескізів. Свій творчий задум до дрібних деталей виношували в уяві, а з'ясувавши все, втілювали задум у відповідному матеріалі, не допускаючи правок і переробок. У цьому і полягає висока майстерність народних художників, чия творчість дивує, радує нас і сьогодні.

Запитання для самоконтролю:

1. Які типи мазків використовуються в петриківському розписі ?
2. Охарактеризуйте техніку їх виконання.
3. Які цікаві прийоми роботи використовують народні майстри під час виконання розпису ?
4. У чому полягає майстерність петриківських художників ?